

OBSAH

Předmluva	5
Historie a vývoj veterinárního porodnictví (E. Kudláč)	7
1.0 Samičí pohlavní orgány (E. Kudláč, J. Hrivnák)	12
1.1 Vznik a vývoj samičích pohlavních orgánů	12
1.2 Anatomický přehled	16
1.2.1 Vaječníky	16
1.2.2 Vejcovod	18
1.2.3 Děloha	19
1.2.4 Pochva	24
1.2.5 Předsíň poševní	25
1.2.6 Vateň, ochod (vulva)	25
2.0 Fyziologie pohlavní činnosti (E. Kudláč)	27
2.1 Oogeneze	27
2.1.1 Degenerace oocytů a folikulů	31
2.1.2 Struktura vajíčka	31
2.2 Pohlavní cyklus u samic hospodářských zvířat	33
2.2.1 Prerепrodukční perioda	33
2.2.2 Reprodukční perioda	33
2.2.3 Postreprodukční perioda	35
2.3 Principy řízení pohlavní činnosti	35
2.3.1 Centrální nervový systém	36
2.3.2 Hypotalamus	36
2.3.3 Hypofýza	40
2.3.4 Hypofýzární hormony — gonadotropiny	41
2.3.5 Ovariální pohlavní hormony	45
2.3.6 Ostatní hormony	48
2.3.7 Vztahy mezi gonadotropní činností hypofýzy a ovariálními hormony (mechanismus zpětných vazeb)	49
2.3.8 Schéma řízení pohlavní činnosti	50
2.4 Fáze pohlavního cyklu	54
2.5 Změny na jednotlivých částech pohlavního ústrojí samice během pohlavního cyklu	55
2.5.1 Vaječníky	55
2.5.2 Vejcovody	59

2.5.3	Děloha	59
2.5.4	Krček děložní	61
2.5.5	Pochva, předsíň poševní a vulva	62
2.6	Délka pohlavního cyklu, říje a její příznaky	63
3.0	Oplození a gravidita	67
3.1	Oplození (<i>L. Holý</i>)	67
3.1.1	Příprava a podmínky vlastního procesu oplození	67
3.1.2	Penetrace spermií do vajíčka	69
3.1.3	Tvorba pronukleů a jejich splynutí	71
3.1.4	Blokáda polyspermie	71
3.2	Vznik a poměr pohlaví (<i>E. Kudláč</i>)	72
3.2.1	Poměr pohlaví	75
3.2.2	Umělé porušení poměru pohlaví — regulace pohlaví	76
3.3	Segmentace oplozeného vajíčka a celulární diferenciacie zygoty (<i>L. Holý</i>)	76
3.4	Vývoj placenty a placentace	81
3.4.1	Flotace a migrace oplozeného vajíčka v děloze	81
3.4.2	Implantace vajíčka (nidace)	82
3.4.3	Vývoj plodových obalů	83
3.5	Typy placenty u jednotlivých druhů domácích zvířat	85
3.5.1	Uspořádání a zvláštnosti plodových obalů u jednotlivých druhů hospodářských zvířat	88
3.6	Prenatální výživa plodu a diaplacentární transfúze výživných látek	97
3.6.1	Fetální exkrece	98
3.7	Plod během gravidity	98
3.7.1	Intragravidní uložení plodu v děloze	101
3.7.2	Růst a vývoj plodu ve vztahu k délce březosti (určování stáří plodu)	102
3.7.3	Počet plodů v děloze	105
3.8	Zralý a dnošený plod	106
3.9	Matka za gravidity (<i>T. Hájovský</i>)	107
3.9.1	Zmeny na pohlavních orgánech	108
3.9.2	Extragenitálně zmeny	111
3.9.3	Zmeny na mliečnej žlaze	112
3.10	Hormonální poměry v průběhu březosti a vnitřně sekretorické vztahy mezi matkou a plodem (<i>E. Kudláč</i>)	113
3.10.1	Mechanismy zabezpečující průběh gravidity	113
3.10.2	Corpus luteum graviditatis a potřeba progesteronu během gravidity	115
3.10.3	Další vlivy placentárních hormonů během gravidity	117
3.10.4	Hormonální vztahy mezi matkou a plodem během gravidity	118
3.11	Diagnóza gravidity u domácích zvířat (<i>L. Holý</i>)	119
3.11.1	Obecné příznaky pravděpodobného zabřeznutí a metody diagnostiky gravidity	119

21.5.7	Mastitidy vyvolané zárodky <i>Escherichia coli</i>	724
21.5.8	Mastitidy vyvolané klebsielami	725
21.5.9	Mastitidy vyvolané <i>Corynebacterium pyogenes</i>	726
21.5.10	Klinické formy zánětů mléčné žlázy	727
21.5.11	Diagnostika mastitid	731
21.5.12	Léčba mastitid	734
21.5.13	Tlumení mastitid	741
21.6	Specifické záněty mléčné žlázy	744
21.6.1	Tuberkulóza mléčné žlázy	744
21.6.2	Aktinomykóza mléčné žlázy	746
21.6.3	Botryomykóza mléčné žlázy	747
21.6.4	Blastomykóza mléčné žlázy	747
21.7	Choroby mléčné žlázy oviec a kôz (<i>D. Nemeš</i>)	748
21.7.1	Zápaly mléčné žlázy oviec a kôz	748
21.8	Choroby mléčné žlázy prasnic	751
21.8.1	Nekrobacilóza bradaviek prasiatok	751
21.8.2	Zápal mléčné žlázy prasnic	751
21.9	Zápal mléčné žlázy kobýl	753
21.10	Choroby mléčné žlázy mäsožravcov	754
21.10.1	Zápal mléčné žlázy súk a mačiek	754
21.10.2	Novotvary mléčné žlázy mäsožravcov	755
	Literatura	756
	Česko-slovenský slovníček	757
	Slovensko-český slovníček	762
	Věcný rejstřík	765

3.11.2	Klimické metódy diagnostiky gravidity u samic domácich zvierat	120
3.11.3	Laboratorní metódy diagnostiky gravidity	134
3.12	Dĺžka gravidity (<i>T. Hájovský</i>)	136
3.13	Výživa a ošetrovanie gravidných zvierat	138
4.0	Fyziológia pôrodu	140
4.1	Príznaky blížiaceho sa pôrodu (<i>J. Elečko</i>)	140
4.2	Pôrodné cesty	142
4.2.1	Výškové rozmery panvy	145
4.2.2	Priečne rozmery panvy	145
4.3	Príčiny vzniku pôrodu	146
4.4	Priebeh pôrodu	148
4.4.1	Otváracie štádium	150
4.4.2	Vypudzovacie štádium	153
4.4.3	Popôrodné štádium	155
4.5	Priebeh pôrodu u jednotlivých druhov domácich zvierat (<i>A. Ševčík</i>)	157
4.5.1	Pôrod kravy	157
4.5.2	Pôrod kobyly	158
4.5.3	Pôrod malých prežúvavcov	159
4.5.4	Pôrod prasnice	159
4.5.5	Pôrod suky	160
4.5.6	Pôrod králice	161
4.6	Vedenie pôrodu	161
4.6.1	Príprava na pôrod	161
4.6.2	Vyšetrenie rodiaceho zvierata	162
4.6.3	Zásady pomoci pri pravidelnom pôrode	163
4.7	Ošetrovanie mláďat po narodení	163
4.8	Ošetrovanie matky po pôrode	165
5.0	Puerperium (<i>E. Kudláč</i>)	167
5.1	Celkové zmeny v organizme zvierat po porodu	168
5.2	Involuce pohlavného ústroja	169
5.2.1	Děloha	169
5.2.2	Krček dělcžní	174
5.2.3	Pochva a vulva	175
5.2.4	Regrese graviditního žltého těliska a obnovení ovarialního cyklu po porodu	175
5.3	Činitelé ovlivňující involuci pohlavného ústroja a průběh puerperia	177
5.4	Péče o matku v puerperiu	177
6.0	Patologie gravidity	181
6.1	Anomálie a patologické stavy plodu a jeho adnex (<i>E. Kudláč</i>)	181
6.1.1	Patologické stavy placenty, plodových obalů a vod	181

6.1.2	Patologické stavy během březosti vyvolané nepravidelnostmi v oplození, uložení a vývoji plodu	186
6.1.3	Odumření embrya a plodu během březosti	192
6.1.4	Zmetání <i>(Z. Višek)</i>	197
6.2	Anomálie a onemocnění gravidních zvířat	219
6.2.1	Zdánlivá březost <i>(L. Holý)</i>	219
6.2.2	Ruja počas gravidity <i>(T. Hájovský)</i>	220
6.2.3	Prodloužená březost <i>(L. Holý)</i>	221
6.2.4	Abnormálně opuchy počas gravidity <i>(T. Hájovský)</i>	221
6.2.5	Abnormální výtoky a krvácení z pohlavního ústrojí během březosti <i>(M. Vrtěl)</i>	223
6.2.6	Vchlípení a výřez pochvy <i>(L. Holý)</i>	224
6.2.7	Poruchy látkovej premeny počas gravidity <i>(J. Elečko)</i>	233
6.2.8	Uľahnutie pred pôrodom	241
6.2.9	Předčasný (nepravý) projev porodu <i>(M. Vrtěl)</i>	242
6.2.10	Dislokace dělohy v průběhu březosti <i>(E. Kudláč)</i>	243
7.0	Patologie porodu	248
7.1	Vyšetrenie zvierata s porušeným priebehom pôrodu a príprava na pôrodnický zákrok <i>(A. Ševčík)</i>	248
7.1.1	Nacionálne a anamnéza	248
7.1.2	Vyšetrenie celkového stavu	248
7.1.3	Pôrodnické vonkajšie vyšetrenie	249
7.1.4	Pôrodnické vnútorné vyšetrenie	250
7.1.5	Diagnóza	253
7.1.6	Prognóza	253
7.2	Umiestnenie zvierata s porušeným priebehom pôrodu	254
7.3	Utlíšenie pôrodných stahov	254
7.4	Pôrodnické nástroje a niektoré zásady pri ich použití	255
7.5	Příčiny a kategorizace ztížených porodů <i>(E. Kudláč)</i>	256
7.6	Abnormity a chorobné stavy matky ztížující porod <i>(M. Vrtěl)</i>	259
7.6.1	Abnormity porodních stahů	259
7.6.2	Úzké cesty porodní	261
7.6.3	Nedostatečné otevření děložního krčku	263
7.6.4	Předčasný odtok plodových vod a nedostatečná kluzkost porodních cest. Suché porodní cesty	265
7.6.5	Dislokace dělohy <i>(E. Kudláč)</i>	266
7.7	Abnormity ve velikosti a uložení plodu ztěžující porod	278
7.7.1	Příliš velký plod	278
7.7.2	Mrtvý plod	281
7.7.3	Nepravidelné polohy plodu	281
7.7.4	Nepravidelný porod dvojčat a více plodů <i>(M. Vrtěl)</i>	305
7.7.5	Zrůdy a chorobné stavy plodu jako překážky porodu <i>(L. Holý)</i>	305

8.0	Pôrodné operácie	320
8.1	Operatívne zákroky na plode — fetotómia (<i>T. Hájovský</i>)	320
8.1.1	Fetotomické nástroje	321
8.1.2	Fetotomické operácie pri polohe pozdĺžnej prednej	326
8.1.3	Fetotomické operácie pri polohe pozdĺžnej zadnej	330
8.1.4	Fetotomické operácie na panve	332
8.1.5	Fetotomické operácie na trupe	333
8.2	Operatívne zákroky na matke (<i>E. Kudláč</i>)	334
8.2.1	Umelé vyvolanie porodu	334
8.2.2	Rozšírenie porodných ciest	335
8.2.3	Porodnická laparotómia	337
8.2.4	Císařský řez	334
8.2.5	Extirpace gravidní dělohy	354
8.2.6	Císařský řez na umírající matce	360
8.2.7	Amputace vyhézlé dělohy	361
9.0	Poranenie a poškodenie matky pri pôrode (<i>A. Ševčík</i>)	363
9.1	Zranenie mäkkých častí pôrodných ciest a okolia	363
9.1.1	Poranenie maternice	363
9.1.2	Poranenie krčka maternice	364
9.1.3	Poranenie pošvy a vulvy	365
9.2	Krvácanie po pôrode	367
9.3	Poškodenie močového mechúra	368
9.4	Poškodenie čriev	369
9.5	Zranenie pevných častí pôrodných ciest	369
9.6	Uľahnutie po pôrode	373
10.0	Patologie puerperia	375
10.1	Nadměrné tlačení po porodu (<i>M. Vrtěl</i>)	375
10.2	Vtiahnutie a vyvrátenie maternice (<i>T. Hájovský</i>)	375
10.3	Popôrodné vtiahnutie a vyvrátenie pošvy	378
10.4	Vtiahnutie a vyvrátenie konečníka (<i>A. Ševčík</i>)	379
10.5	Vchlípení a výhřez močového měchýře (<i>M. Vrtěl</i>)	379
10.6	Intersticiální emfyzém plic	380
10.7	Atónia maternice po pôrode (<i>A. Ševčík</i>)	381
10.8	Zadržení lůžka (<i>E. Kudláč</i>)	382
10.9	Puerperální bakteriální onemocnění	389
10.9.1	Lokální puerperální infekce	391
10.9.2	Celková puerperální infekce	398
10.9.3	Puerperální intoxikace	402
10.9.4	Specifické puerperální infekce a intoxikace (<i>Z. Vlček</i>)	406
10.10	Ochorenia v puerperiu vznikajúce poruchami premeny látkovej (<i>J. Elečko</i>)	410

10.10.1	Popôrodná obrna	410
10.10.2	Popôrodná eklampsia	417
10.10.3	Puerperální hemoglobínurie krav (<i>E. Kudláč</i>)	419
10.10.4	Acetonémie a acetonurie	421
10.10.5	Puerperální jaterný koma	423
10.11	Puerperálne neurózy (<i>J. Elečko</i>)	425
10.11.1	Popôrodná neuróza	425
10.11.2	Nedostatok mlieka po pôrode	425
10.11.3	Požieranie plodových obalov	427
10.11.4	Odmietanie, napadanie a požieranie mláďat	428
11.0	Nemoci novorodených mláďat hospodárskych zvierat	430
11.1	Novorodené mláďe a vnější prostredí (<i>E. Kudláč</i>)	430
11.1.1	Péče o mláďata po narodení	430
11.1.2	Význam kolostra a výživa mláďat po narodení	431
11.1.3	Příčiny onemocnění mláďat po narodení	434
11.1.4	Perinatální mortalita mláďat, příčiny a prevence	435
11.2	Neinfekční nemoci novorodených mláďat	441
11.2.1	Přidušení, zdánlivá smrt	441
11.2.2	Krvácení z pupku	444
11.2.3	Zácpa a zadržení střevní smolky u hříbat	444
11.2.4	Atresie řiti a konečníku	445
11.2.5	Píštěl urachu	446
11.2.6	Hemolytický ikterus hříbat a selat	446
11.2.7	Tetánia (<i>J. Elečko</i>)	448
11.2.8	Triáška prasiatok	448
11.2.9	Hypoglykémia prasiatok	449
11.2.10	Nutričná svalová dystrofia jahniat a teliat	450
11.2.11	Anémia prasiatok	453
11.2.12	Krivica	455
11.2.13	Hnačkové ochorenie mláďat	457
11.3	Infekční onemocnění mláďat (<i>E. Kudláč</i>)	459
11.4	Infekční nemoci telat	461
11.4.1	Infekce pupku	461
11.4.2	Coli infekce, kolibacilóza, infekce <i>Escherichia coli</i>	463
11.4.3	Infekce <i>Corynebakteriem pyogenes</i> , streptokoky a stafylokoky — polyartri- tida, ochroma telat	465
11.4.4	Virové respirační infekce	468
11.4.5	Nekrobacilóza, difteroid telat	467
11.5	Infekčné choroby žriebät (<i>A. Ševčík</i>)	469
11.5.1	Salmonelóza — paratýfová infekcia žriebät	469
11.5.2	Aktinobacilóza (shigelóza) — raná ochroma žriebät	470

11.5.3	Streptokoková infekcia — neskorá ochroma žriebät	471
11.5.4	Kolibacilóza — úplavica žriebät	472
11.5.5	Nákazlivá bronchopneumónia žriebät	473
11.6	Infekčné nemoci selat [<i>Z. Vlček</i>]	475
11.6.1	Úplavice selat	475
11.6.2	Virová gastroenteritída selat	477
11.6.3	Enzootická pneumónia selat	479
11.6.4	Kolienterotoxémia prasiatok [<i>T. Hájovský</i>]	480
11.6.5	Osutina prasiatok	482
11.7	Infekčné choroby jahniat a kozliat	484
11.7.1	Semptikémia jahniat	484
11.7.2	Anaerobné infekcie jahniat	485
11.7.3	Vírusová pneumónia jahniat	488
11.7.4	Nekrobacilóza — difteroid jahniat	488
11.7.4	Pasteurelóza jahniat	489
12.0	Poruchy plodnosti a neplodnosť samic hospodárskych zvierat [<i>E. Kudláč</i>]	491
12.1	Plodnosť	491
12.1.1	Plodnosť a jej význam pre chov hospodárskych zvierat	491
12.1.2	Kvantitatívny ukazateľ plodnosti	492
12.1.3	Faktory ovplyvňujúce plodnosť hospodárskych zvierat	495
12.1.4	Zjišťovanie stavu pohlavného ústroja samic hospodárskych zvierat	510
12.2	Poruchy plodnosti	530
12.2.1	Výskyt a príčiny subfertility a infertility u samic hospodárskych zvierat	530
12.2.2	Vrodené vývojové anomálie pohlavného ústroja samic hospodárskych zvierat	532
12.2.3	Zánětlivé stavy na pohlavním ústroji samic hospodárskych zvierat	546
12.2.4	Funkčné poruchy plodnosti samic hospodárskych zvierat	546
12.2.5	Poruchy plodnosti vyvolané nedostatky a organizačne technickými chybami v řízení reprodukce	549
12.2.6	Poruchy plodnosti z neznámých příčin — neplodnosť bez příznaku	550
13.0	Poruchy plodnosti u krav	557
13.1	Funkčné poruchy vaječníku [<i>E. Kudláč</i>]	557
13.1.1	Tichá říje — tichá ovulace	557
13.1.2	Funkčné acyklie a atrofie vaječníku	559
13.1.3	Atresie a perzistence folikulů [<i>L. Holý</i>]	562
13.1.4	Syndrom vaječnickových cyst	564
13.1.5	Perzistentní žluté tělísko [<i>E. Kudláč</i>]	575
13.2	Zánětlivá onemocnění a novotvary vaječníku [<i>L. Holý</i>]	579
13.2.1	Akutní zánět vaječníku	579
13.2.2	Chronický zánět vaječníku	580

13.2.3	Nádory vaječníků	581
13.3	Nemoci vejcovodů	583
13.3.1	Akutní zánět vejcovodů	584
13.3.2	Vleký zánět vejcovodů	584
13.3.3	Zánět vaječnickového pouzdra a nálevky vejcovodu	585
13.4	Nemoci dělohy a krčku děložního	586
13.4.1	Vleký zánět děložní sliznice	587
13.4.2	Hydrometra	597
13.4.3	Pneumometra	598
13.4.4	Zánět krčku děložního	598
13.4.5	Indurace krčku děložního	599
13.4.6	Novotvary dělohy a krčku děložního	600
13.5	Onemocnění pochvy a vulvy	601
13.5.1	Striktury a neprůchodnost pochvy a vulvy	601
13.5.2	Urovagina	602
13.5.3	Pneumovagina	602
13.5.4	Neuzavření štěrbin stydké	602
13.5.5	Vaginální a vestibulární cysty	603
13.5.6	Záněty pochvy, poševní předsíně a vulvy	603
13.5.7	Vaginismus	604
13.5.8	Novotvary vulvy a pochvy	605
13.6	Prevence poruch plodnosti a analýza neplodnosti stáda (<i>M. Vrtěl</i>)	606
14.0	Poruchy plodnosti u klisen (<i>M. Vrtěl</i>)	611
14.1	Fyziologické zvláštnosti říje a nerespektování biologických zásad reprodukčního procesu	611
14.2	Vlastní patologické stavy pohlavních orgánů	612
14.2.1	Poruchy pohlavního cyklu, poruchy v růstu, zrání a ovulaci folikulu	612
14.2.2	Zánětlivé změny a infekce pohlavního ústrojí	616
14.3	Hlavní zásady prevence poruch plodnosti u klisen	619
15.0	Poruchy plodnosti u prasnic (<i>E. Kudláč</i>)	621
15.1	Patologické stavy na pohlavním ústrojí	621
15.1.1	Vrozené anomálie	621
15.1.2	Získané anomálie	622
15.2	Funkční poruchy — nepravidelnost pohlavního cyklu	625
15.2.1	Anafrodisie a anestrus	625
15.2.2	Nepravá a trvalá říje	626
15.2.3	Nepravidelnosti v průběhu říje	627
15.3	Poruchy plodnosti zaviněné chybami a nedostatky v organizaci reprodukčního procesu u prasnic	627
15.4	Aborty, nízký počet selat při porodu a uhynutí selat brzy po porodu	627

16.0	Poruchy plodnosti u malých přežvýkavců (<i>E. Kudláč</i>)	629
16.1	Vývojové anomálie pohlavního ústrojí	629
16.2	Neřijivost ovcí a koz	630
16.2.1	Tichá říje	630
16.2.2	Acyklie	630
16.3	Přebíhání ovcí a koz	631
16.4	Záněty a patologické stavy na pohlavním ústrojí	632
17.0	Poruchy plodnosti u masožravců (<i>E. Kudláč</i>)	634
17.1	Poruchy pohlavního cyklu a neřijivost fen	634
17.1.1	Neřijivost fen — anestrus	635
17.1.2	Zkrácená a nevýrazná říje	635
17.1.3	Prodloužená říje	636
17.2	Komplex glandulárně cystické hyperplazie endometria a pyometry	636
17.2.1	Akutní glandulárně cystická hyperplazie endometria	637
17.2.2	Chronická glandulárně cystická hyperplazie endometria	638
17.2.3	Pyometra	638
17.3	Zánětlivé změny na pohlavním ústrojí	640
17.4	Novotvary pohlavního ústrojí	640
18.0	Pohlavní nákazy a některé další významnější infekce pohlavních orgánů hospodářských zvířat jako příčina infertility (<i>Z. Vlček</i>)	642
18.1	Klasifikace infekčních onemocnění narušujících reprodukci	644
18.2	Pohlavní nákazy	646
18.2.1	Trichomonádová nákaza skotu	646
18.2.2	Pohlavní vibrióza skotu	649
18.2.3	Hřebčí nákaza — durina	653
18.2.4	Treponemóza králíků	654
18.3	Jiné nákazy ovlivňující reprodukci	656
18.3.1	Infekční pustulární vulvovaginitida (a balanopostitida)	656
18.3.2	Puchýřina jednokopytníků	658
18.3.3	Chlamydióza (bedsoniόza) skotu	658
18.3.4	Chlamydiόza (bedsoniόza) malých přežvýkavců	661
18.4	Infekce příležitostně patogenními mikroby	662
19.0	Ovlivňování pohlavní činnosti a řízení pohlavního cyklu u samic domácích zvířat (<i>E. Kudláč</i>)	667
19.1	Stimulace pohlavní činnosti samic hospodářských zvířat	667
19.1.1	Biologické metody stimulace pohlavních funkcí	668
19.1.2	Nespecifické metody stimulace pohlavních funkcí	669
19.1.3	Specifické (hormonální) metody stimulace pohlavních funkcí	670
19.2	Synchronizace říje	672

19.2.1	Přirozená synchronizace říje	673
19.2.2	Umělá synchronizace říje	673
19.3	Vyvolání polyovulace (superovulace)	675
19.4	Transplantace vajíček	677
19.4.1	Přenos vajíček u skotu	678
19.4.2	Přenos vajíček u ovcí	680
19.5	Potlačování pohlavní činnosti samic hospodářských zvířat	680
20.0	Základy kontroly dědičnosti plodnosti samic (F. Schwarz)	682
21.0	Fyziologie a patologie mléčné žlázy (E. Kudělka)	686
21.1	Fyziologie mléčné žlázy u krav	686
21.1.1	Vývoj mléčné žlázy	686
21.1.2	Řízení morfologického vývoje mléčné žlázy	687
21.1.3	Řízení činnosti mléčné žlázy	688
21.1.4	Laktace	689
21.2	Patologie mléčné žlázy u krav	694
21.2.1	Morfologické anomálie vemena	694
21.2.2	Agalaktie, hypogalaktie	697
21.2.3	Zadržování mléka	698
21.2.4	Cirkulační poruchy mléčné žlázy	698
21.3	Onemocnění kůže vemena a struků	702
21.3.1	Kopřivka	702
21.3.2	Krmivový ekzantém	702
21.3.3	Furunkulóza vemena	703
21.3.4	Papilomy, bradavice	703
21.4	Onemocnění struků	705
21.4.1	Zánět struku	705
21.4.2	Zranění struků	707
21.4.3	Anestézie vemena a struků	707
21.4.4	Operační postup a ošetření ran	710
21.4.5	Postoperativní ošetření	712
21.4.6	Mléčná píštěl	712
21.4.7	Zúžení a uzavření strukového kanálku a cisterny	712
21.4.8	Samovolný výtok mléka	714
21.5	Záněty mléčné žlázy, mastitidy	715
21.5.1	Ekonomický význam mastitid	715
21.5.2	Příčiny vzniku a šíření mastitid	716
21.5.3	Dispoziční vlivy	717
21.5.4	Nespecifické, aseptické záněty mléčné žlázy	721
21.5.5	Mastitidy vyvolané streptokoky	722
21.5.6	Mastitidy vyvolané stafylokoky	723